

Kerek Percec tanulmányok I.
Munkaerő-piaci helyzetfelmérés Percesen
Bán Dávid-Darázs Richárd

A kutatás általános céljai

A távlati cél Perces kulturális és – közvetve – gazdasági életének fellendítése, percesi (és miskolci) identitás erősítése, az interkulturális feszültségek oldása, valamint a valós integráció elősegítése a helyiekben rejlő képességekre építve. Mindezzel a következő átfogó célt kívánjuk szolgálni: Perces új jelentéssel és jelentőséggel tűnjön föl a városlakók és a környékeliek mentális térképén.

I. Az egyes kutatási alegységek célja, célcsoportja(i), módszerei és ütemezése

I./A Kérdőíves munkaerő-piaci felmérés

I.1. A felmérés szűkebben vett célja:

A felmérés célja a Percesen élők munkaerő-piaci érvényesüléssel kapcsolatos tapasztalatainak, helyzetének feltérképezése.

Az adatgyűjtés és értékelés mellett a felmérés célja, hogy a lakosság érintett tagjait egyúttal ösztönözze az érdekérvényesítésre és a szociális önszerveződésre is. A kérdőívek kitöltése során a beszélgetések lehetővé teszik a válaszadók további közös munkára való motiválását is.

I.2. A kutatás célcsoportja:

Percesen élő munkanélküliek (álláskereső), illetve dolgozók, akik a munkaerő-piac leginkább aktív tagjai (lehetnek);

18-20 éves kortól kb. 50-ig

Akik biztosan nem célcsoportjai a kutatásnak:

- nyugdíjasok;
- iskolások.

I.3. A mintavétel módja:

Részben szakértői mintavétel: elsősorban a munkaerő-piaci szempontból leginkább nehézségekkel küzdő csoportok, személyek elérése a célunk. Mivel Perces lakosságáról¹ ez idáig nem született census, a további releváns adatok, információk elérésében – korábbi

¹ A demográfia helyzetről azonban csak (az eléggé elnagyolt kategóriák miatt) egy hozzávetőleges képet kaphatunk a miskolc.hu oldalról: a 2009-es adatok alapján pontosan 4088 fő az össznépesség. Ebből bölcsődés 116 fő, óvodás 134 fő, általános iskolás 380 fő, középiskolás 237 fő, felnőtt 2463 fő, nyugdíjas 758 fő. In.: <http://www.miskolc.hu/pages/template1.aspx?id=1653960>; 2010. október.

kutatásokra támaszkodunk, valamint helybéli lakosok, illetve dolgozók személyében – szakértők lesznek a segítségünkre.

Másrészt reprezentatív: igyekszünk Pereces minden jellemző részéről adatközlőket találni (életkori és életmódbeli szempontból más-más településrészek határolhatók el).

I.4. Az adatgyűjtés módja:

Félig nyitott kérdőívfelvétel kérdezőbiztosokkal. Az adatközlők várható – tervezett száma: 100 fő volt, a ténylegesen felvett kérdőívek száma: 153 db.

A KVAI hallgatói és önkénteseink gyorsan haladtak, eljutva Pereces minden részébe.

Az idődimenziót tekintve a felmérés keresztmetszeti vizsgálat.

A lekérdezések ideje: 2010. október.

A felmérést a kutatásvezető irányította. Az adatgyűjtés munkájában a kutatásvezető mellett a projektben részt vállaló munkatárs is részt vett. Az adatgyűjtés feladatai elsősorban azonban az önkéntesek munkájára szerveződött (elsősorban kulturális antropológus hallgatók).

A kérdőívek kitöltésénél helyet adunk a saját véleményeknek, valamint a helyiek képzettségéről, tanulási, képzési terveikről (milyen szakképzésben vennének részt; stb.).

A kutatás egy **tanulmánnyal zárul**, amely későbbi pályázatok, projektek alapjául szolgálhat (szükségletfelmérés).

I.5. A felmérés tematikája:

- Alap személyi adatok (kor, családi állapot, eltartottak)
- Képzettségre, munkára vonatkozó kérdések
- Munkakör/munkakeresés részletei
- Igények, elégedettség
- Szociális, gyermekjóléti ellátás
- Közösségi élet, érdekérvényesítés
- Invitálás (fórum, fókuszcsoport)

I/B Korábbi, kiegészítő kutatások

- a „Horizonton...” projekt elsősorban művelődési szokásokra fókuszáló kérdőíves felmérése (2009. október-2010. május): több mint 200 lekérdezett kérdőív (összegző tanulmánnyal). A kérdőív több kérdése felhasználható jelen felmérés kiegészítéseképpen (igények – kulturális programok és képzések; önszerveződés);

- résztvevő megfigyelés (2008. ősz-2010 nyár.): az Észak-Keleti Átjáró Egyesület 2008 őszétől végez kutatásokat Miskolcon és Perecesen (történeti kutatások: interjúk készítése az „Egyszer volt hol nem volt Acélváros” és a „Horizonton...” projektek keretei között);

- a „Horizonton a perecesi fiatalok” pályázat (2010. nyár-ősz): TÁMOP 5.2.5/B-10 szükségletfelméréséhez további kérdőívek készültek 12-29 év közötti perecesi fiatalokkal. A kérdőív néhány kérdése ez esetben is kapcsolódik jelen kutatáshoz: önszerveződés-kapcsolatok; tanulás-pályaválasztás-jövőkép; felnőttképzések iránti igény;

E kutatások során felvett kérdőívek vonatkozó részei, illetve az ezeket kísérő beszélgetések, valamint a történeti kutatások interjúi és a résztvevő megfigyelés kellő kvalitatív háttérrel biztosít a felmérés során gyűjtött adatok értelmezéséhez és elemzéséhez, valamint a fókuszcsoporthoz tartozó interjúk, beszélgetések előkészítéséhez.

II. Fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések

II.1. A beszélgetések szűkebben vett céljai:

A munkaerő-piaci érdekérvényesítésre, jövőképre, élet- és közösségi stratégiákra vonatkozó felmérést végzünk úgy, hogy a kutatási folyamat megelőző szakaszában, ill. még azelőtt megismert adatközlőket és szakértőket **beszélgetésre invitáljuk**. A beszélgetésen túl az aktív résztvevőknek felajánljuk, hogy vegyenek részt a további kutatások, ill. a fórumok tervezésében.

A beszélgetések során igyekszünk összefoglalni a legfontosabb problémákat, azokat prioritás szerint rendezni, a megoldási javaslatok előkészítéséhez a lehető legtöbb szempontot bevonni.

A kutatás eredményeinek felhasználásával célunk a helyi igényekre szabott, **„tailor-made” javaslatok kidolgozása** a munkaerő-piaci érvényesülés, önfoglalkoztatás, közösségi munkavállalás fellendítésére (civil szervezetek, szociális szövetkezetek alakításának támogatása).

II.2. A kutatás célcsoportja: a kérdőíves kutatás során megismert, együttműködésre nyitott lakosok, szakértőként együttműködő helyi lakosok, ill. egyéb szakértők

II.3. A mintavétel módja: A motivált, közös gondolkodásra kész személyek automatikusan választódnak ki a megelőző időszak során, ill. az előző projektek révén megismert embereket is ösztönözni kívánjuk a csatlakozásra. Célunk megszólítani olyan embereket is, akiket eddig még nem sikerült elérnünk, de mások úgy gondolják róluk, hogy nyitottak a hatékony együttműködésre.

II.4. Az adatgyűjtés módja: fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések a peremesi Községi Házban, 4 előre egyeztetett időpontban. A tervezett csoportlétszám: 5-15 fő.

II.5. A felmérés tematikája:

Munkaerő-piaci önérvényesítés tapasztalatai, személyes célok, fejlesztési szempontok és lehetőségek, eddigi kudarcok – eddig elért eredmények, megoldási nehézségek, megoldási javaslatok gyűjtése – ötlet kidolgozása, a fórumra való előkészületek.

III. Elemzés

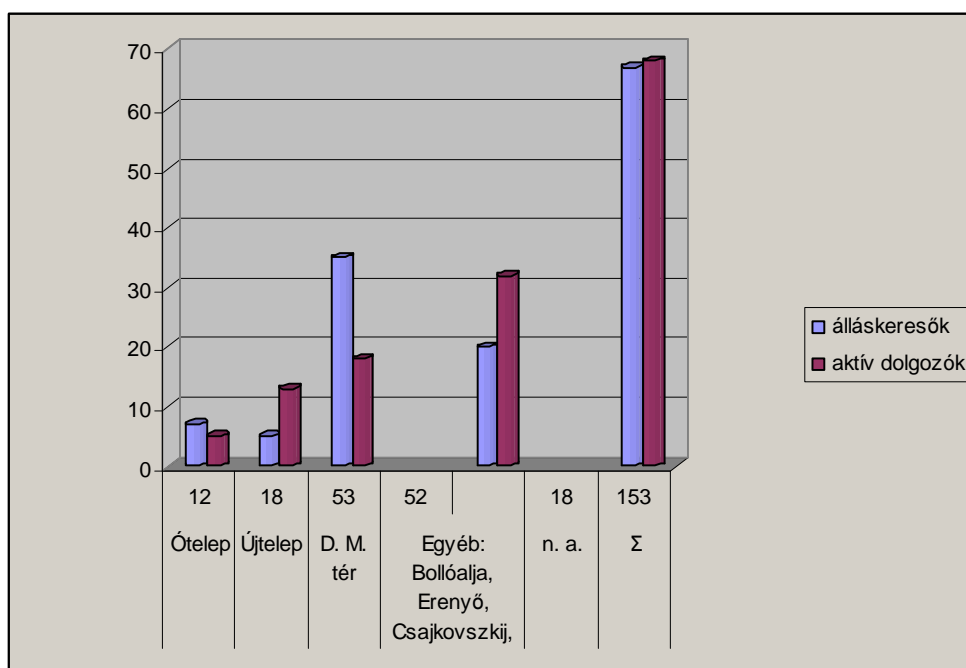
III.1. Általános adatok

A területi lefedettség szempontjából elmondhatjuk, hogy Pereces minden részéről érkeztek kérdőívek: a főképp nyugdíjasok és romák lakta Ótelepről (Vadász u. Akna u., Fülemlüle u.); az előzőhöz hasonló, de vegyesebb összetételű Újtelepről (Finkey J. u., Cséti O. u., Péch A. u.); a legnépesebb és helyenként a legleromlottabb lakásokkal bíró Debreczeni Márton térről; a vegyes összetételű Bollóalja és Beller környékéről; az erenyői kertvárosi részről, ahol általában jómódúak élnek, és több fiatal (pl. Csajkovszkij u., Erenyő u., Csábi L. u. stb.); illetve a Fekete Gyémántok telkes részeiről, ahol több roma család él illegális helyfoglalóként.

utca neve	kérdőív száma	álláskereső	aktív dolgozók
	összesen		
Alma	1	1	-
Akna	1	1	-
Barátság tér	3	1	2
Bellervölgy	5	3	2
Bollóalja	13	4	9
Csábi Lajos	1	1	-
Csajkovszkij	6	2	4
Cséti Ottó	5	1	4
Dalárda	2	1	1
Debreczeni Márton tér	53	35	18
Erdősor	5	3	2
Erenyő u.	4	3	1
Faller Jenő	2	-	2
Felső kőpad dűlő	1	-	1
Finkey	6	3	3
Fülemlüle	2	1	1
Híd u.	2	2	-
Jószerecsse	1	-	1
Kara József	1	1	-
Kodály Zoltán	6	-	6
Kőpad	2	1	1
Liszkay Gusztáv	1	-	1
Lauday János	1	-	1
Péch Antal	1	-	1
Szentistványi	6	1	5
Taksony	1	1	-
Vadász	3	1	3
n.a.	18		
Σ	153	67	73

A felmérési eredmények részben tükrözték a várható eredményeket a munkaerő-piaci státusz és a lakóhelyrészek közötti összefüggést illetően:

- az ótelepi és Debreczeni Márton téri részeken alacsony, az utóbbi esetében jóval a percesi átlag alatti volt az aktív állás keresők száma (66%);
- az újtelepi részen viszonylagos, a vártnál nagyobb számú aktív dolgozót találtunk (72,2%);
- az egyéb, újabb építésű utcák, kertváros jellegű övezetekben jóval az átlag fölötti volt az aktív munkavállalók aránya (61,5 %);
- viszonylag sok kérdőív esetében (18 db.) nem volt adat. Itt egyrészt számolnunk kell azzal, hogy a Fekete Gyémántok hétvégi telkes lakásfoglalói nem adtak meg címeket (nem is jellemzőek az utcanevek).

A megkérdezett 153 fő közül 80, nő, és 73 férfi volt. Közülük 91 fő házas, 16 elvált, 38 egyedülálló és 4 özvegy. Ezen belül az aktív dolgozók – állás keresők/munkanélküliek aránya a következő képet mutatta:

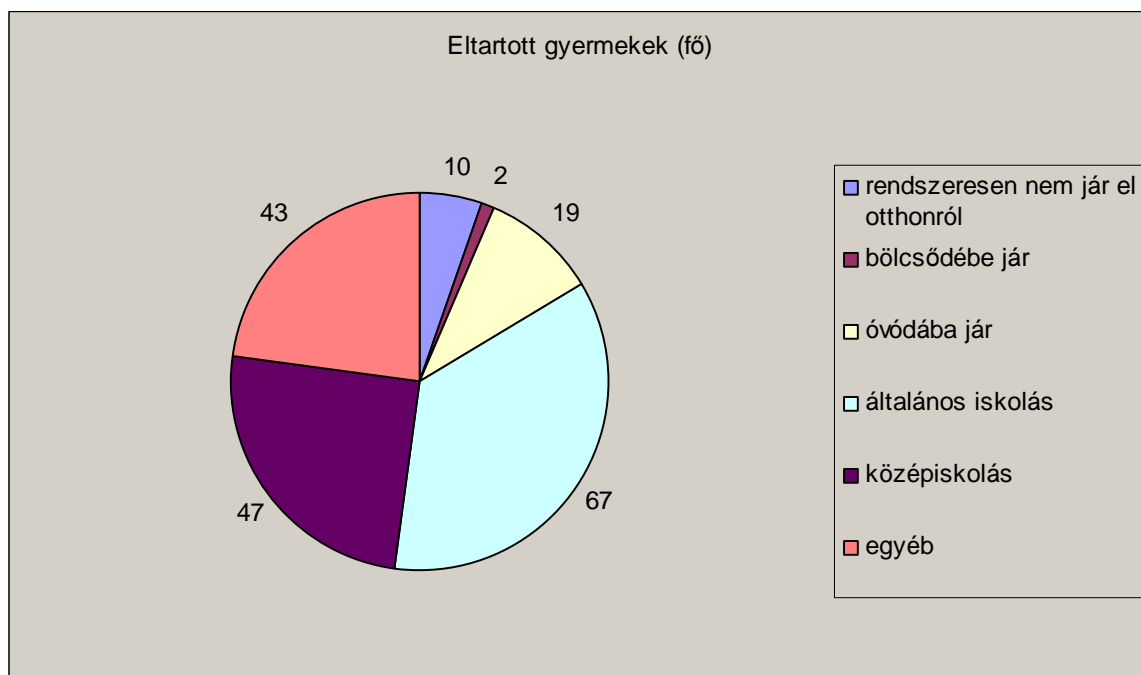
családi állapot	Állás keresők	aktív dolgozók
házas	51	40
elvált	13	3
egyedülálló	9	29
özvegy	0	4

Tehát szignifikáns különbség mutatkozik meg a mintában a munkaerő-piaci státusz és a családi állapot tekintetében: az állás keresők/munkanélküliek körében sokkal több (több mint háromszoros különbség) az egyedülállók száma, ugyanakkor sokkal kevesebb az elvált (több mint háromszoros különbség).

A megkérdezettek életkori megoszlása (fő):

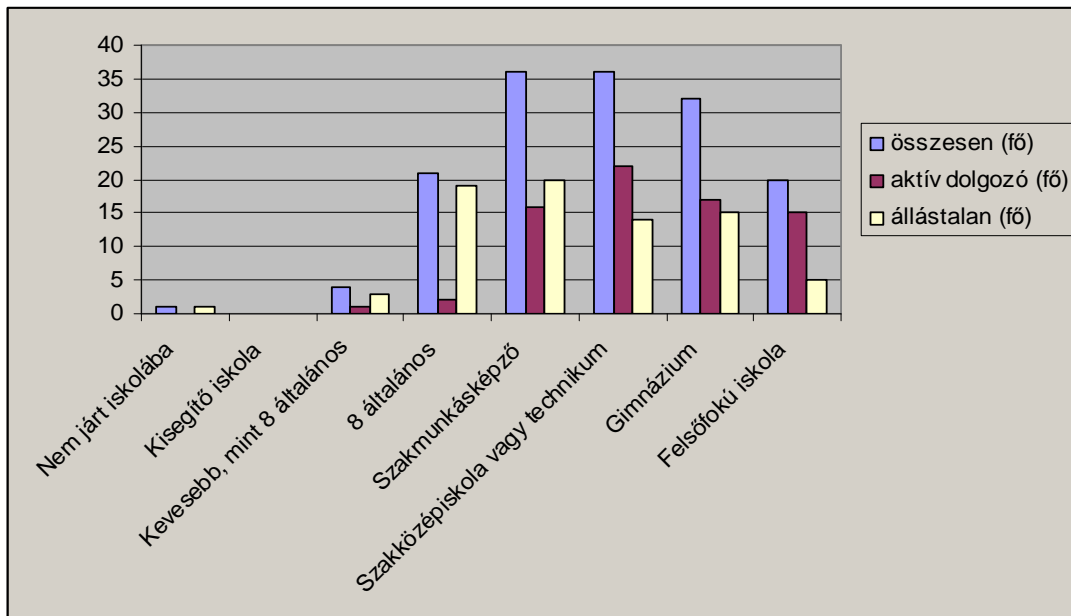
20 év alatti	2
21-25 év közötti	13
26-30 év közötti	16
31-35 év közötti	20
36-40 év közötti	22
41-45 év közötti	28
46-50 év közötti	32
51-60 év közötti	16
60 fölötti	4

A háztartásban eltartott gyermekek aránya nemek szerint 109:88 (fiú-lány) volt.

III.2. Végzettség-tapasztalat-munka

Iskola végzettség alapján a következő megoszlást találtunk:

A megkérdezettek közül 75 fő rendelkezik bejelentett munkaviszonnyal, míg 73 fő nem. Utóbbiak közül 28 fő kap rendszeres munkanélküli ellátást (5 fő pedig korábban rendelkezett ilyenell: 5 év, 1 év, 6 hónap és 3 hónap időtartamra).

40 fő kap rendszeres szociális ellátást (míg korábban 5 fő kapott ilyen: 4 év, 3 év, 1 év, kb. fél év és 2 hónap időtartamra). További 12 fő részesül alkalmi szociális juttatásban.

32 fő alkalmi/kiegészítő munkaviszonnyal rendelkezik, ebből 17-en feketén, nem bejelentve, akadt továbbá egy számlaképes is.

Munkavállaló	77
Közalkalmazott	31
Köztisztviselő	3
Vállalkozásban alkalmazott/beosztott	27
Segédmunkás, betanított munkás	5
Mezőgazdasági tevékenység	0
egyéb	7
Vállalkozó	3
Egyéni vállalkozó	0
Kisvállalkozó (Bt.)	2
Közepes vállalkozás (Kft.)	1
Nagy vállalkozás (Zrt, Nyrt)	0
egyéb	0
Háztartásbeli	11
Eltartott	2
Nyugdíjas/munkanélküli	22

III.3. Munkaerő-piaci viszonyok

III.3.1. Aktív dolgozók

A megkérdezett munkavállalók igen változatos munkakörökben és munkahelyeken dolgoznak, csak néhány szakmát/beosztást illetően talákoztunk kollégákkal: 4 takarító(nő), 3-3 adminisztrátor és karbantartó, míg 2-2 fő buszvezető, kőműves, mozdonyvezető, ápoló(nő), mozdonyvezető, villanszerelő, portás, pénztáros, operátor, biztonsági őr, eladó.

adminisztrátor (3 fő)	híradástechnikai műszerész	nővér
altató orvos	hivatásos gondnok	nyomozó
ápoló/ápolónő (2)	hivatásos gyám	operátor (2)
biztonsági őr (2)	húsfeldolgozóban	pedagógus
boltvezető	alkalmazott	pénztáros (2)
bolti eladó	irodai munka	portás (2)
buszvezető (2)	iskolaitkár	raktáros
cégvezető	kábelszerelő	szakasszisztens
csecsemőgondozás	karbantartó (3)	szállítószalag-osztályozó
csoportvezetés	képviselő	szerelő
eladó (2)	kereskedelem	szerelő (kft-nél)
értékszállító	kézbesítő	takarító/takarítónő (4)
esztergályos	kőműves (2)	tanuló
gazdasági kamara titkára	könyvelő	távközlő mester
gazdaságvezető	közgazdász	technikus
gépi adatfeldolgozó	közhasznú tevékenység, -	termelési ügyintéző
gépkocsivezető	(műszaki vezető)	úttisztító
gyári segédmunkás	köztisztviselő	ügyintéző
gyógyszertári asszisztens	lakatos	ügyviteli dolgozó
házi lány	minőségellenőr	vezető
hegesztő	mozdonyvezető (2)	villanszerelő (2)
higiénikus munkatárs	nemz.közi thgépkocsi-vezető	

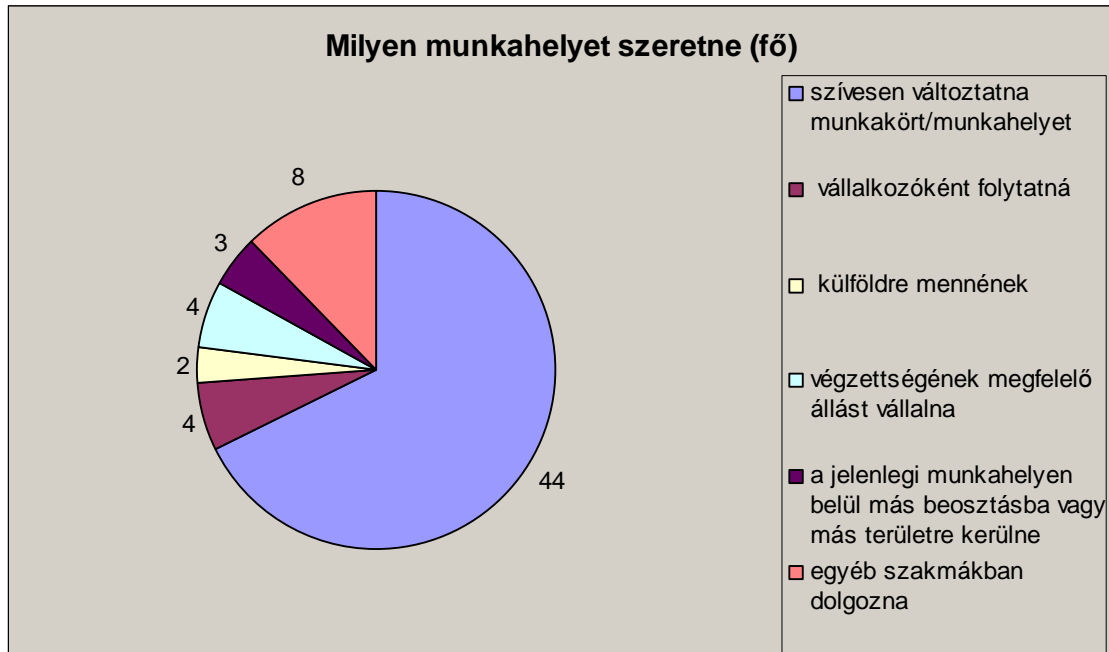
A megkérdezett aktív dolgozók közül mindössze 12-en nyilatkozták azt, hogy egyéb pénzkereseti lehetőséggel is rendelkeznek. Ők a következő tevékenységeket jelölték meg:

- alkalmi munka
- autószerelés, szaktanácsadás
- előadások tisztelet díja, gazdasági elemzések
- egyéni vállalkozó
- külföldi munka
- labdarúgás
- magánvállalkozás
- maszekolás
- szakértői munka
- árufeltöltés
- tőzsde
- villamosbiztonság technika

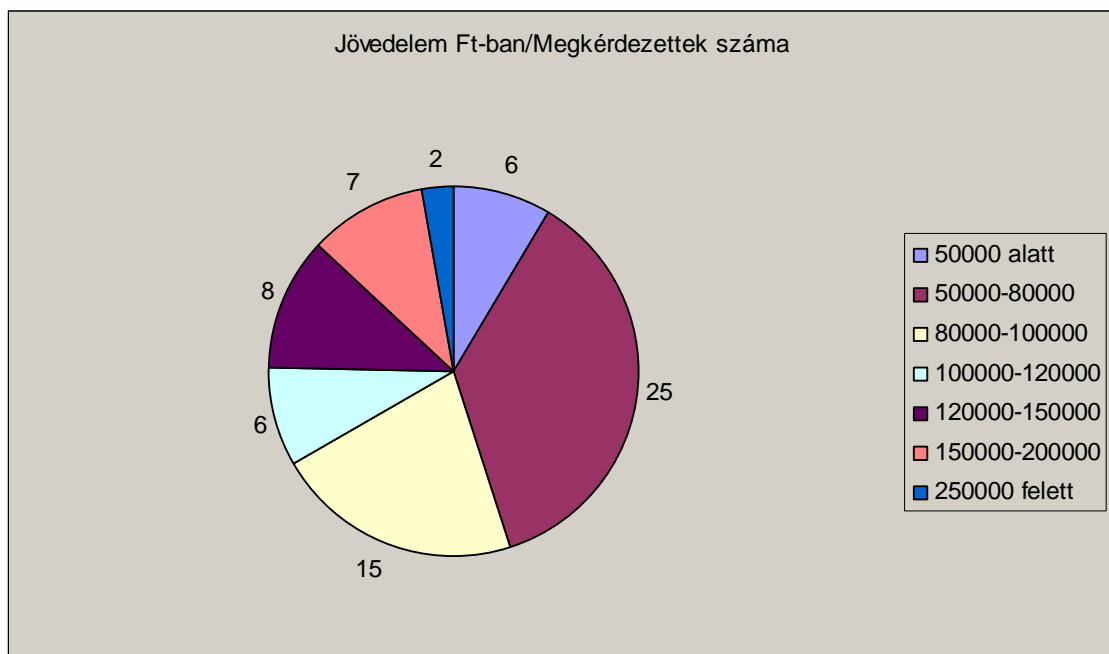
Összesen 3 fő dolgozik kevesebb, mint 3 hónapja a jelenlegi munkahelyén, 3-6 hónapja 7 fő, 6-12 hónapja 9 fő, míg 38-an több mint egy éve.

56-an értékelték úgy, hogy jelenlegi munkahelyük megfelel számukra, 22-en pedig nemmel válaszoltak. Közülük 12 túlképzett, 10 főnek pedig nincs pozíciójának megfelelő végzettsége.

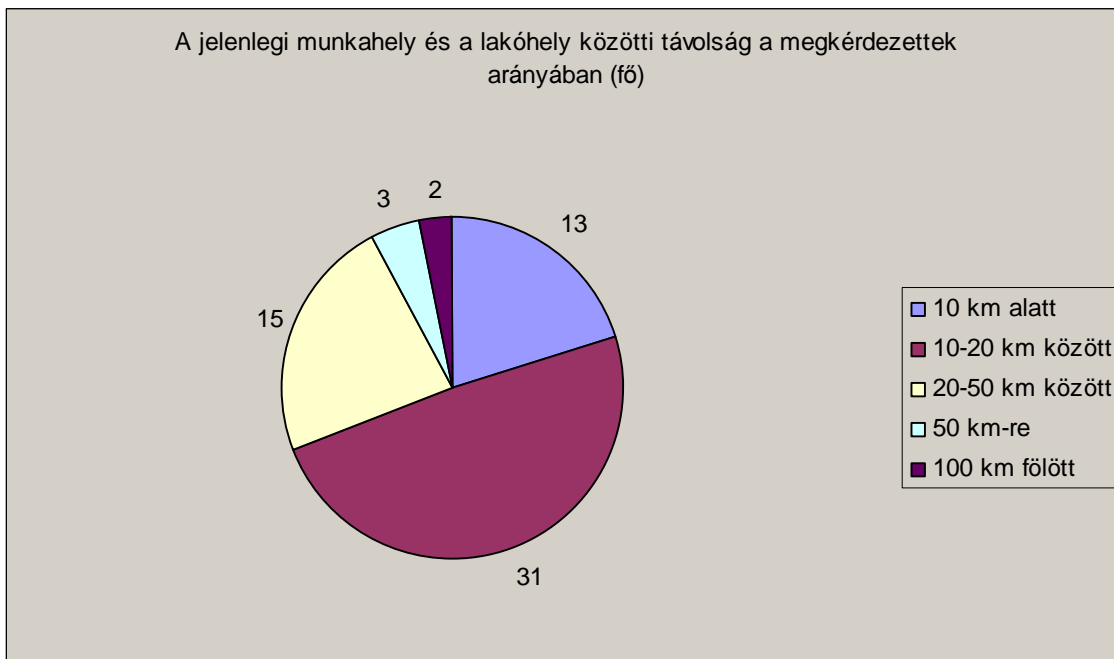
Arra a kérdésre, hogy jelenlegi munkakörük megfelel-e az igényeknek, 32-en válaszoltak igennel, 21 fő számára csak részben, 14-nek kis mértékben, míg 13-uknak egyáltalán nem felel meg.

Az átlagos havi nettó jövedelem kapcsán a következő eredményre jutottunk:

A jelenlegi munkahely és a lakóhely közötti távolságot illetően a következő eredményeket kaptuk:

A mobilitási hajlandóságra kérdezve 31-en válaszolták, hogy elköltöznének Pécetől egy új, megfelelő munkahely miatt, 49-en viszont nem.

Az elköltözésre hajlók közül többen teljesen bizonytalan válaszokat adtak a távolsággal kapcsolatban, pl. bárhová, mindegy (11 fő), 6 fő külföldben jelölte meg a célt (egyikük próbálta csupán szűkebb helyet megjelölni: Amerika), többen az országon belül költöznének (Bp., Dunántúl, Győr stb. – 10 fő).

A megkérdezett aktív dolgozók közül 53-an vettek részt valamilyen felnőttképzésben (továbbképzés, nyelvtanfolyam is); közülük 14-en rendszeresen járnak ilyenekre, 18-an alkalmi továbbképzésen, 9-en a munkahely által szervezett képzésen vettek részt, míg 12 fő mindössze egyszer vett részt felnőttképzésben. 8-an nyilatkoztak úgy, hogy bár még nem próbálták, szívesen részt vennének felnőttképzésben (közülük 1 fő önrészt is vállalna), 15-en pedig nem voltak és nem is szeretnék a jövőben sem.

A következő képzések/tanfolyamok kerültek megnevezésre:

adótanácsadó	gondnoksági
angol nyelv (4)	gyors és gépiró
ápolónői magasabb szintű	hegesztői
bolti eladó és pénztáros tanfolyam	hidegburkoló
boltvezetői tanfolyam/OKJ-s képzés (5)	ipari alpin
darukezelő	ívhegesztő
deviza ügyintéző	kazánfűtő
egyéb nyelvtanfolyam (3)	kereskedelmi tanfolyam
egyetem által szerzett szakmérnök képzés	kereskedelmi-pénztárosi szakmunkásképző
érettségi (felnőttképzésben)	kisgépezelői
érintésvédelem, tűzvédelem	lánghegesztő és ívhegesztő
fodrász	MÁV-on belüli speciális tanfolyamok
folyamat-tanácsadó	mérlegképes könyvelő (3)
GKI-képzés	minősített hegesztő

motoros fűrész kezelő
 munkaerő-piaci továbbképzés
 német nyelvtanfolyam
 nyomdai gépmester
 pénztáros-bolti eladó
 szakmai továbbképzés
 szakorvos, rezidens képzés
 számítástechnika (3)
 személy- és vagyonőr

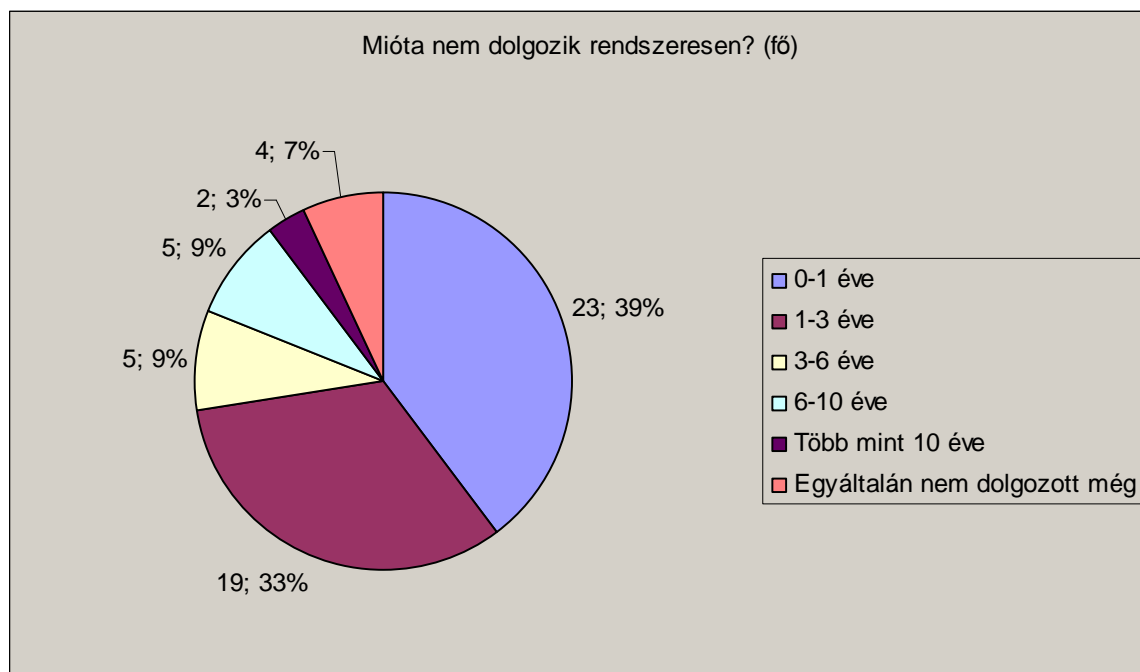
személyzeti továbbképzés
 szociális dolgozó
 szoftverüzemeltető
 targonca kezelő
 tehergépkocsi vezető,
 tűzvédelmi szakvizsga
 vendéglátó vállalkozó
 vendéglátói
 villanyszerelő (2)

Akik szívesen kipróbálnák a felnőttképzést, a következő szakmákat, témákat jelölték meg:

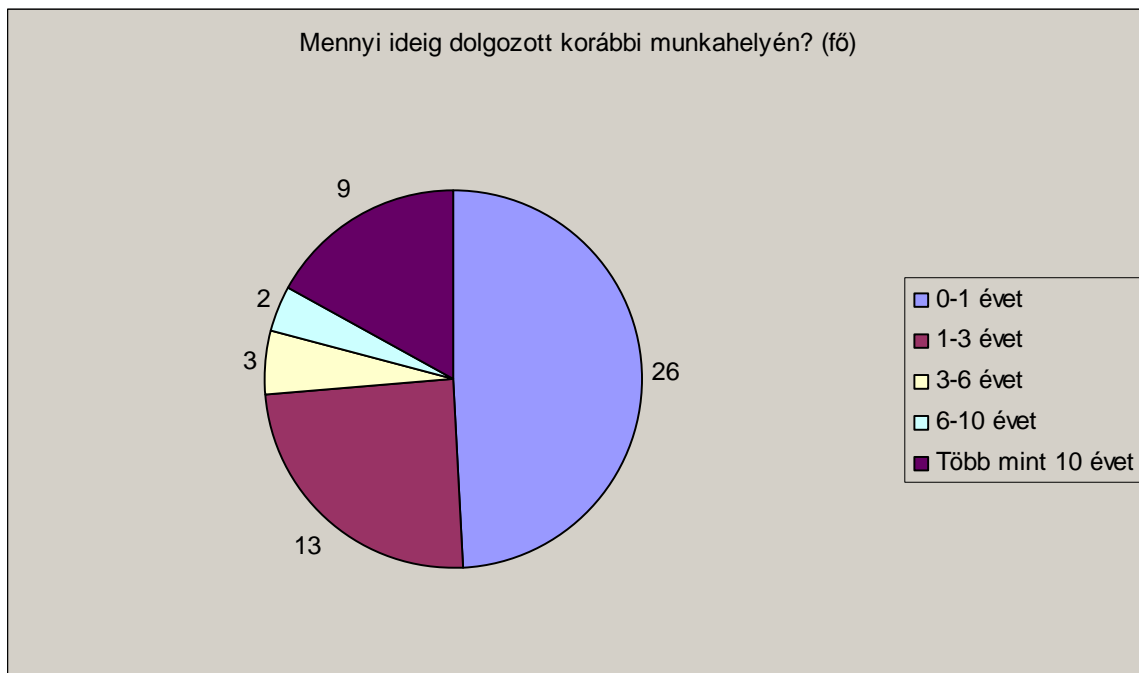
banki-pénzügyi képzés
 érettségi
 fodrász-kozmetikus
 műszaki terület
 szakmai, építőipari, hegesztő, autószerelő
 számítástechnika

III.3.2. Álláskereső, munkanélküliek

A megkérdezett 153 főből 60 vallotta magát munkanélkülinek, akiknek a legnagyobb része egyben aktív álláskereső is. Ugyan egy válaszadó még diák, így hagyományos értelemben nem sorolható a munkanélküliek közé, egy pedig leszázalékolt nyugdíjas. A magukat munkanélkülinek tartók döntő többsége, 42 fő az elmúlt 3 évben veszette el munkáját, közülük is sokat az elmúlt hónapokban, de legfeljebb egy éven belül. 5-5 fő mondta, hogy 3-6 éve, illetve 6-10 éve nincs állandó munkája, valamint 2 fő, aki ennél is régebben állástalan (15 és 20 éve). 4 fő pedig, állítása szerint még egyáltalán nem dolgozott rendszeresen.

A tartós munkanélküliek leginkább a nehéziparból, főleg a bányászatból kerültek elbocsátásra, az ágazat leépülése, a munkahelyek megszűnése miatt. A munkanélküliség leginkább az alacsonyabban kvalifikáltabb dolgozókat érintette, így a nehézipari munkások mellett a takarítókat, kisegítő alkalmazottakat, segéd- és betanított munkásokat, raktárosokat, illetve néhány esetben a Városgazda Kht. közmunka programjából kiesetteket. Ugyanakkor a szolgáltatóiparból is többen az utcára kerültek, így találunk pénztárost, pultost, biztonsági őröt is a munkakeresők között. A képzettebb munkára várók között pedagógus, szakképzett villanyszerelő, irodai alkalmazott, pék, kertész keres megélhetést.

Arra a kérdésre, hogy utolsó aktív munkahelyén mennyi időt dolgozott az illető, a válaszokból kiderül, hogy a legtöbben már pár hónap, esetlegesen a próbaidő után már kénytelenek voltak elhagyni állásukat. Egy megkérdezett baleset miatt volt kénytelen 4 nap után távozni munkahelyéről. 9 válaszadó 10, 17, 20, 20, 27 évvel dolgozott utolsó munkahelyén, többnyire a nehéziparban, bányászatban. Egy esetben 38 év munkaviszony után szűnt meg az állás, igaz ez egyben a nyugdíjazás idejével is egybeesett.

Mi volt a munkakör megszűnésének indoka?

Munkahely elvesztésének oka	fő
Munkahely megszűnt	8
Munkakör megszűnt	2
Felmondtak Önnek	9
Ön mondott fel	7
Közös megegyezés	13
Egyéb	9

Azt vizsgálva, hogy milyen indokkal szűnt meg a megkérdezett munkaviszonya, igen nagy szórásban kaptunk válaszokat. A gazdasági válságot és a korábbi gazdasági nehézségek időszakát is érintő periódusban munkájukat elvesztők között relatív alacsony azoknak az aránya, akiknek a munkahelye vagy a munkaköre szűnt volna meg. Itt, a nehézipar mellett a szolgáltatóiparban is megszűnő munkahelyeket találunk, illetve a legtávolabbi városban munkát vállaló 1 főnek is pár hónap után, a vállalat megszűnésével indokolva mondtak fel a székesfehérvári Nokia gyárban. Az egyéb kategóriában három alkalommal szerepel lejáró és meg nem hosszabbított szerződés, kétszer a gyerekvállalás, egy-egy esetben baleset, egészségügyi állapot romlása, műtét és nyugdíjazás indokként. 7 esetben maga a munkavállaló mondtott fel.

Miként próbál (újra) elhelyezkedni?

Elhelyezkedés formája	fő
Nem próbálok meg elhelyezkedni	14
Inkább megvárom az öregségi/rokkant nyugdíjat	0
Vállalkozó kívánok lenni	0
Alkalmi munkahelyet keresek	6
Állandó munkahelyet keresek	36

Látható a válaszokból, hogy a legtöbb, jelenleg munkával nem rendelkező megkérdezett állandó munkahelyre vágyik. 6 fő pedig alkalmi munkahelyet keresne, vállalkozásba azonban senki nem kívánna vágni. Meglepő azonban, hogy azok közül, akik egyáltalán nem kívánnak elhelyezkedni, igen nagy a fiatal, munkaképes, aktív korosztály képviselőinek aránya, így akár már huszonéves korban úgy nyilatkoztak egyes válaszadók, hogy nem kívánnak munkát keresni. Az adatokból kiderül, hogy néhány kései huszonéves, korai harmincéves nő gyermekszülés után döntött úgy, hogy nem kíván újból munkában elhelyezkedni.

Arra a kérdésre, hogy milyen módon keresnek munkát, a legtöbb esetben (14) az internetet jelölték meg, 10 válaszadó a nyomtatott sajtóból tájékozódik, 3 fő a helyi hirdetések, hirdetményeket is keresné, 8-an jelölték meg a munkaügyi központ lehetőségeit. 4-en gondolák úgy, hogy baráti, ismerősi szálon kaphatnak ötletet az elhelyezkedéshez. Ennél a kérdésnél több választ is megadhattak a megkérdezettek. Az egyik válaszadónak, állítása szerint, nincs ideje munkát keresni.

Ami a környezet munkaerő lehetőségeit illeti, a legtöbb megkérdezettnek igen pesszimista a kilátása, hiszen arra a kérdésre, hogy lát-e esélyt Pécésen, vagy Miskolcon elhelyezkedni, csak 20 fő válaszolt igennel, 53 pedig nemmel.

Ugyanakkor igen alacsony a mobilitási hajlandóság, mivel a megkérdezettek közül csak 27 fő gondolja úgy, hogy ha másutt találna jobb munkalehetőséget, elköltözne Pécesről, 46 fő inkább maradna.² Azok közül, akik a biztosabb munka reményében akár el is költöznének, leginkább (8 fő) Budapestet nevezték meg, mint lehetséges célt. 4 fő nyilatkozott úgy, hogy bárhova elköltözne, rajtuk kívül hárman mondták, hogy külföldre mennének, egy fő pedig konkrétan Amerikát nevezte meg. Az országon belül tetszőleges helyre 3 fő költözne, a Dunántúlt 3-an jelölték meg, egy fő pedig a nyugati határvidéket (Győr, Sopron). 1-1 fő jelölte meg Debrecen, Miskolc környékét, illetve Szarka-hegyet, mint lehetséges irányt.

² Ehhez a nyitott kérdéshez több választ is lehetett adni.

Van-e a családban, aki rendszeresen távolra/külföldre jár dolgozni?

Rendszeresen külföldön dolgozik	Fő
Igen, az országban belül	1
Igen, Európában	3
Igen, Európán kívül	4
Nem	40

Arra a kérdésre, hogy mi lenne Ön számára a legideálisabb munkakör, a válaszadók nagy része általában a korábbi munkájához, szakmájához hasonló konkrét munkakört jelölt meg (pék, cukrász, bányász, stb.). Számos fizikai jellegű munkakör hangzott el, mint például a takarító, kőműves, konyhai munka, lakatos, burkolás, bányászat, autóval kapcsolatos munkák.

Néhányan neveztek meg kereskedelmi munkakört (pénztáros, eladó), mások a kézműves munkák közül a varrást emelték ki. Kevesen vállalnának irodai munkát, páran pedig vezető beosztást neveztek meg (például raktárvezető, vagy egy másik esetben meg nem határozott vezetői poszt). A szellemi munkák közül keveset neveztek meg, az irodai alkalmazott mellett egy valaki szeretne tanítani, ketten a számítástechnika területén (informatikus, hálózatépítő) helyezkednének el. Egy valaki képzelne el művészeti tevékenységet, valaki pedig egyszerűen olyan munkakörre vágyik, ahol nem kell dolgozni, mégis sok a pénz. Egy utoljára épületburkolóként dolgozó 40 éves úr azonban inkább fogorvos, fogtechnikus lenne legszívesebben.

A válaszadók nagy része a nem megfelelő mennyiségű munkalehetőséget tartja az elhelyezkedést leginkább gátló tényezőnek. Mások az életkor és/vagy származás miatt nem tudnak megfelelően munkához jutni, többek szerint gyermekük miatt nem jutnak munkához, vagy egészségügyi állapotuk nem megfelelő hozzá. Van, aki az összeköttetéseket, kapcsolatokat hiányolja, mások a megfelelő bérezést. Ugyanakkor néhány válaszadó kitér arra, hogy képesítése nem elegendő, nem megfelelő az elhelyezkedéshez. Vannak, akik általánosan az ország vagy a régió rossz helyzetében látják az elhelyezkedési nehézségeket.

IV. Szociális és gyermekjóléti ellátás

Hányan élnek a háztartásban?

A háztartásban élők száma	Fő
1 fő	14
2 fő	19
3 fő	37
4 fő	40
5 fő	18
6 fő	4
7 fő	1
8 fő	0

9 fő	1
------	---

A háztartások nagy részében kevesebb az aktív kereső, mint az ott élők száma. A nem aktív keresők nagy része kiskorú eltartott gyermek, de ugyanakkor több munkanélküli, nyugdíjas, fogyatékkal élő vagy rokkant nyugdíjas is.

Háztartások, ahol nincs aktív kereső:

Hányan élnek a családban?	Fő
1 fő	9
2 fő	5
3 fő	3
4 fő	4
5 fő	2
6 fő	1

Eltartott munkanélküliek száma a háztartásokban:

Eltartottak száma:	Fő
1 fő munkanélküli	40
2 fő munkanélküli	13
3 fő munkanélküli	4

Eltartott iskoláskorú gyermekek száma a háztartásokban:

Eltartottak száma:	Fő
1 gyermek	27
2 gyermek	36
3 gyermek	16
4 gyermek	1
7 gyermek	1

Eltartott öregségi nyugdíjasok száma a háztartásokban:

Eltartottak száma:	Fő
1 fő nyugdíjas	15
2 fő nyugdíjas	4

Eltartott rokkant nyugdíjasok vagy fogyatékkal élők száma a háztartásokban:

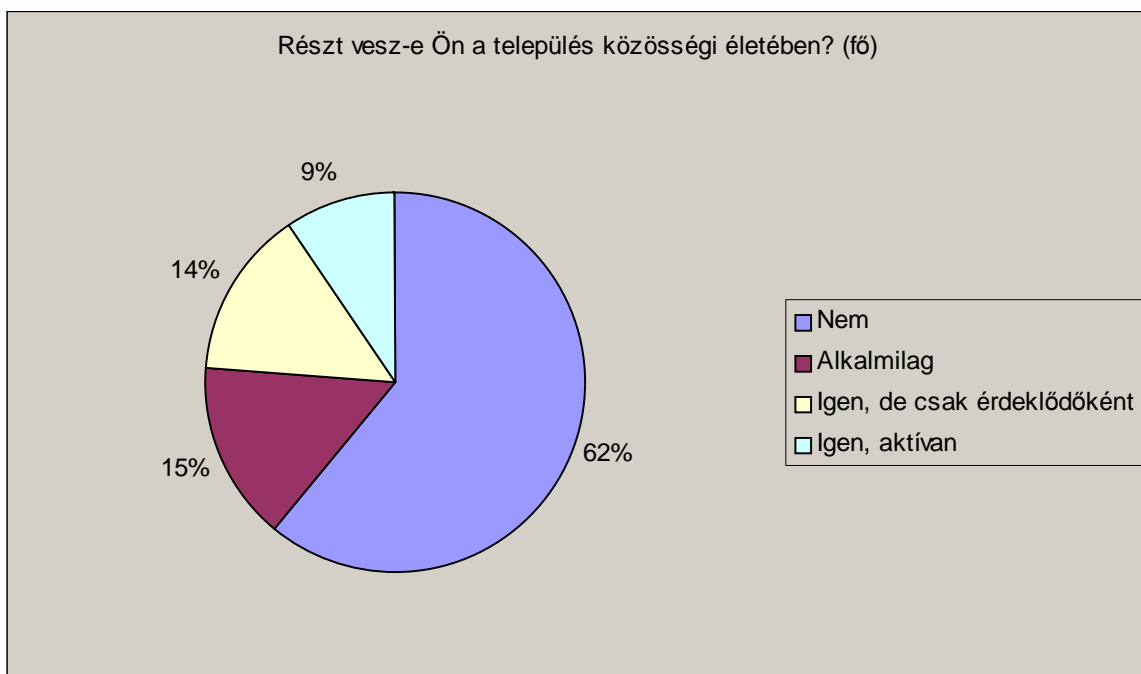
Eltartottak száma:	Fő
1 fő nyugdíjas	10
2 fő nyugdíjas	2
3 fő nyugdíjas	1

5 háztartásban találhatóak még egyéb eltartott személyek, státuszuk: egyetemista, háztartásbeli, szocpol-t igénybevevő, GYES-t igénybevevő, ápolási díjban részesülő.

Napközbeni ellátás formája	Háztartás (db)
Bölcsőde, óvoda	14
Általános-, középiskola	25
Az egyik szülő felügyel	8
Mindkét szülő felügyel	0
Nagyszülő, rokon, ismerős	2
Fizetett alkalmazott	0
Nem oldható meg	0
Egyébf1	7

V. Közösségi élet

Részt vesz-e Ön a település közösségi életében?

A település közösségi életére irányuló kérdések közül először az általános attitűdöt vizsgálva kiderült, hogy a megkérdezettek nagyobb többsége egyáltalán nem vesz részt Pereces közösségi tevékenységeiben, életében. A 84 nemleges válasz mellett 21-en jelezték, hogy alkalmilag, 20-an rendszeresen, de csak érdeklődőként, míg mindösszesen 13-an aktívan vesznek részt a közösség életében. 15 megkérdezett nem válaszolt a kérdésre.

A közösségi életre vonatkozó kifejtendő kérdések részben tükrözték az általános attitűdöt. Arra a kérdésre, hogy mit tapasztalnak, miként tud beleszólni a település életébe, milyen javaslatai valósultak meg, leginkább a település életében aktív résztvevők válaszoltak. Ők alapvetően úgy érzik, hogy érdemes a közösség felé javaslatot tenni, a megvalósult célok közül többen a polgárőrséget emelték ki. Ezen kívül a játszótér megépülése, a közösségi házban létrejött internetes szoba, a bányásznap rendezvények megszervezése, a perecsi adventi koszorú elkészítése, egyes felújítási munkák (pl. szabadtéri színpad) valósultak meg polgári kezdeményezésre. Ezek a pozitív példák mind a közösség életében rendszeresen érdeklődőként illetve aktívan résztvevő válaszadóktól jöttek. Egy esetet kivéve megvalósult példákról számoltak be. Néhány válaszban kiemelik azt is, hogy a település vezetői adnak lehetőséget a megszólalásra, egyes esetekben pedig meg is valósulnak a kezdeményezések.

Ugyanakkor, a közösségi életben egyáltalán vagy csak alkalmilag résztvevők válaszaik inkább negatívak voltak, véleményüket összesítve szerintük nem érdemes javaslatokat tenni, hiszen a közösség résztvevőinek nincs beleszólása a település életébe, fejlesztésébe, a civil javaslatok vagy nem találnak meghallgatásra, vagy nem valósulnak meg. Megjegyzendő, hogy a negatív kicsengésű válaszok voltak többségben, többen gondolkodnak úgy, hogy a település vezetői a fejük fölött döntenek. A válaszadók mintegy fele azonban egyáltalán nem válaszolt erre a kérdésre.

Jóval nagyobb volt a válaszolási arány a pereciesiek életét megkönnyítő javaslatokat tömörítő kérdésre. A válaszadók többsége két fő témakört emelt ki. Egyrészt az infrastrukturális fejlesztéseket hiányolják, így főként az utak rendbetételét, a buszközlekedés ésszerűsítését, a közellátás (boltok, posta, gyógyszertár stb.) javítását. Ugyanakkor igen kevesen emelték ki a megfelelő óvoda és iskola működését. Néhányan az árvízvédelem megoldását hiányolták. A válaszadók másik nagy csoportja a munkahelyteremtés szükségességét emelte ki, egyesek határozottan megfogalmazták, hogy a legnagyobb igény a helyben létrehozott munkahelyre lenne. Ugyanakkor többen tértek ki a közbiztonság javításának igényére, illetve a kisebbségi kérdés – finoman vagy durván – megfogalmazott rendezésére. Néhány válaszadó egyenesen a roma lakosság kitelepítésében, avagy „elzavarásában” látta a település életének javulását, míg páran az integrációban vélik a megoldást. Sokan a roma vagy kisebbségi kérdést mint megoldandó feladatot nevezték meg, konkrét javaslat nélkül. Igen kevés válasz vonatkozott a település közösségi életének javítására, felpozícionálására, két válaszadó emelte ki a fiatalok megfelelő kikapcsolódásának lehetőségét. Néhány válaszadó szerint azonban a kérdést nem helyi, hanem országos szinten kell megoldani, egy válaszadó pedig a hitéletben látta az életminőség javításának esélyét.

Arra a kérdésre, hogy mit tenne ön, ha holnaptól ön lenne Pereces polgármestere, lényegében az előző kérdés válaszaik tükröződtek. Leginkább a munkahelyteremtés, az infrastrukturális fejlesztés, a lakás- és szociális problémák megoldása, a kisebbségi-roma kérdés rendezése, nem egy esetben a romák kitelepítésének lehetősége merült fel. Igaz, két válaszadó a cigányság helyzetének kifejezett javítása érdekében cselekedne. A sport és szabadidő csak nagyon kevés javaslatban került felszínre, egy valaki a sportéletet fejlesztené, más pedig a focipályát újítaná fel. Volt olyan válaszadó, aki határozottan nem vállalná a szerepet, de olyan is, aki szerint semmit nem kell változtatni, tenni a település

életében. Itt is kevés javaslat született a közösségi élet fejlesztésére, ismét egy válasz vonatkozott a vallási élet erősítésére. Egy, a közösség életében amúgy magát aktívnek valló válaszadó szerint „itt már nem lehet nagyon mit tenni”, illetve egy másik, határozott radikális vélemény: „fel kell robbantani az egészet”.

Végül kérdőív arra az összegző kérdésre, hogy eljönne-e egy fórumra, a közösség életére vonatkozó beszélgetésre, minden megkérdezett válaszolt, 84-en igennel, 69-en nemmel.

A márciusi fórum, a „Perec és tea beszélgetés” során a program egyik eleme a kigyűjtött, a kérdőívekben megemlített témák megvitatása volt, amire igen nagy igény mutatkozott Perecesen. Ezúttal az infrastrukturális fejlesztések kapcsán az üzletek, és a buszközlekedés javítása mellett a településközpont megteremtése, és az iskolaprobléma vetődött fel. További, szükségesnek tartott fejlesztések, javítások: a templom renoválása, bányászmuzeum, ill. emlékszoba létrehozása, ifjúsági központ létrehozása. A kevesebb visszhangot kiváltó témák, ötletek: a foci pálya felújítása, kerékpárút kiépítése kölcsönzővel, panoráma-felvonó létrehozása, a régi bányaalagút megnyitása.

Ismét felvetődött a munkahelyteremtés kívánalma, a közbiztonság problémája és a kisebbségi kérdés megoldása is. Fontosnak tűnt a sokat hangoztatott perecesi összetartás³ kérdése is, aminek kapcsán igen vegyes vélemények kerültek elő: igazi tettek nélkül, csak a szavak szintjén működik; a szabadtéri színpad felújítása mint jó példa; a saját, privát problémák kibúvója; ill. a bányász közösség mintaértékű összetartása. A megoldást konkrét feladatok megjelölésében látta az egyik véleményformáló, és egyetértés váltott ki a felvetés, hogy kis költségvetésű rendezvényekben kellene gondolkodni (pl. egy jó apropóra épülő kisebb fesztivál). Mindezzel összhangban-májusban megkezdődött az I. Miskolci Lecsőfesztivál megszervezése, aminek Pereces ad majd helyet (a közkedvelt Vilma forrás környéke).

VI. Fókuszcsoport találkozók

A kérdőívek feldolgozását követően, a válaszadási attitűdök, illetve a célzott kérdések alapján végül négy fókuszcsoportos beszélgetéshez hívtunk résztvevőket a perecesi Közösségi Házba. Az irányított beszélgetések a kérdőívek alapján, a helyiek által megfogalmazott problémák – legfőképpen a szociális, munkaerő-piaci, közösségi kérdések – közös feldolgozására, illetve egy lehetséges válaszkeresésre, jövőkép megfogalmazására irányultak. A beszélgetésvezetők úgy igyekeztek irányítani a találkozókat, hogy az alatt a résztvevők által felvetett kérdésekre saját maguk ötleteiből szülessenek lehetséges megoldási javaslatok.

Az első alkalommal (2011. január 19.) a **közösség életét már korábban is kreatívan, aktívan befolyásoló** személyek egy csoportját hívtuk meg. Természetesen hamar kirajzolódott, hogy Pereces életét minden szempontból a bánya és az a köré szerveződött

³ „Kívánom, hogy bárki egy hetet töltsön el bányászokkal! Nagy tisztelettel, szeretettel vannak egymás iránt. Engem megdöbbenett! Én még ilyen összetartó, kulturált emberekkel nem találkoztam! Kunszt volt 74-től tartani ezt a kapcsolatot.” (Interjúrészlet: Sz. Margit, 2011.)

„És a szavak: Ha sör kéne nem azt mondja hogy sör kéne, hanem hogy: hú de meleg van! Azt már tudta valaki, hogy kell a sör és kész!” (Interjúrészlet: K. István, 2011.)

„Ezt már ti fiatalok nem fogjátok megtapasztalni! Én benn dolgoztam a bányában. Akik ott voltak figyeltek a másokra. Nem csak saját magára, a másokra is!” (Interjúrészlet: B. Lajos).

munkáskolóniák határozták meg, a település korabeli életére ma egyfajta kollektív nosztalgiával tekintenek vissza. A helyi bányagazgatóság megszűnése véget vetett a település második fénykorának (az első a 20. század első évtizedeire volt tehető), majd később a bánya bezárásával számos kapcsolódó intézmény is felszámolásra került, egyben szinte teljesen befagyasztotta a település munkaerőpiacát⁴, azóta sem igazán találva kitorési lehetőséget. A bányászat hanyatlásával a település társadalmi összetétele is megváltozott, majd leginkább az 1970-es Sajó-árvíz idején egyre szegényebb, többgyermekes, sok esetben aluliskolázott roma családokat telepítettek Perecesre. „Perecest a bánya tartotta el. Pereces egész élete a bányászatra épült. Ezt feléleszteni nem lehet, ez egy álmkép!”⁵

Helyi kezdeményezésre és megvalósításban 2008-ban készül egyfajta helyzetfelmérés, felvázolva néhány lehetséges fejlesztést, de Miskolc város illetékesei a település fejlődését hivatott fejlesztési tervbe semmit sem integrált ebből. Ez a lépés morálisan is visszavett a tenni vágyók lendületéből. Ugyanakkor – ahogy ez a helyzetfelmérésből is kiderül – a helyiek leginkább a kulturális és a turisztikai fejlesztésben látják a kitorési lehetőségét, így esetleg egy bányászati bemutatóhely (a bányászat emlékit és hagyományait bemutató múzeum) létesítésében. Erre a célra civil egyesület is alakult a településen. Pereces több olyan bányászati ritkasággal rendelkezik – így a régió leghosszabb bányászalagútjával, amely egyes vélekedések szerint turisztikai célból ismét megnyitható lehetne – amelyek kiaknázása lehetőséget adhat egy ilyen, akár interaktív bemutatóhely létrehozására. Ugyanakkor, helyi kezdeményezésből – a „Horizonton...” projekt keretei között – önkéntes munkával felújították és ismét megnyitották a korábban nagyszabású előadásoknak, hangversenyeknek helyszínt nyújtó szabadtéri színpadot (2010-ben).

Több lakó is aggódik a település biztonságáért – ahogy említették már a kérdőívben, úgy itt is –, ennek hiányát látják a fejlődés egyik gátjának. A főként megelőzési lopásoknak próbálva gátat szabni kezdeményezett állandó rendőri jelenlét helyett a polgárőrség igyekszik részt venni a bűnüldözésben. A beszélgetés során az is kitapintható volt, hogy sokkal inkább félelemről van szó, mintsem egy elmérgesedett, kiélezett konfliktusról. Ugyanakkor az is kirajzolódni látszik, hogy a település életében résztvevők aktivitásában egyfajta korosztályok közötti szakadék is húzódik. Több esetben, így például a szabadtéri színpad felújításánál is, illetve a település egyéb aktivitásaiban is érezhető módon a középkorú és az idősebb lakosok veszik ki jobban – önkéntes – részüket. Kevés a fiatalok ilyen irányú aktivitása, kevesen jelennek meg a közösségi eseményeken, még inkább alacsony a kezdeményező-készségük. Vélemények szerint egy konkrétan meg nem határozott szemléletváltás szükséges a generációs szakadékok ilyenforma leküzdésére. Másrészt azonban többé-kevésbé aktívan, de több civil kezdeményeződés is működik Perecesen, amelyek külön-külön, de mind a település kulturális fellendüléséért (színpad, bányászklub), a turizmus (bányaturizmus, természetjárók, kerékpáros pálya stb.) lehetőségeinek kiaknázásáért küzdenek. Az egyik alapvető feladat ezeknek a szervezeteknek az összehangolása lenne.

Az aktívra sikeredett első beszélgetés után a második alkalom (2011. február 4.), amikor a **szociális ellátási nehézségekkel küzdőket** hívtuk meg, már kevésbé volt népszerű. Az érdeklődés hiányában igen rövidre sikeredett beszélgetés lényegében kimerült a megszűnő

⁴ „A térség nagy problémája, képzettsége a bányához vagy a kohászathoz köthető – ezek megszűnése után nincs munkahely.” (Interjúrészlet: G. Antal, 2011.)

⁵ Interjúrészlet: B. Lajos, 2011.

szociális háttérintézmények és a lehetetlennek tűnő munkakeresés között kialakult patthelyzet taglalásában.

A harmadik alkalomra a **perecesi fiatalokat** hívtuk meg (2011. március 2.). Az érdeklődés csak kevéssel múlta felül az egy hónappal korábbi rendezvényt. A megkérdezett fiatalok közül csak kevesen képzelik el jövőjüket Perecesen, nem igazán látják, hogy működne a településen egyfajta közösségi élet, hiányolják annak a színterét. Szintén elég alacsony a fiatalok körében a település múltjának, a bányász hagyományoknak ismerete.

Az utolsó fókuszcsoportos beszélgetés a perecesi **álláskeresőkre** irányult. Általánosságában elmondható, hogy a településen belül szinte lehetetlen az elhelyezkedés. A kutatás idején ért véget a Városgazda Kht. által fenntartott közmunkaprogram, ami pár lakó számára az egyetlen lehetőség volt a munkához jutáshoz. Akik megpróbálnak valami továbbképzésen – például szakácstanfolyamon – részt venni, még így is nagyon kicsi esélyt látnak a kitörésre, hiszen a szakmát tanulókból is csak kevesen tudnak területükön elhelyezkedni. Ugyan vannak, akik érzik a szakmai- vagy a nyelvtanulás fontosságát, mégis szkeptikusak az elhelyezkedési lehetőségekkel kapcsolatban. Az amúgy is nehéz sorsú településen a gazdasági válság még inkább ellehetetlenítette a munkába állást. Legtöbben, ugyan helyi munkahelyre vágnak, de inkább bejárnak Miskolcra dolgozni, ha adódik lehetőség. Ugyanakkor a magas arányú munkanélküliség rányomja a bélyegét a település közösségi életére is: egyre bezárkózottabb életet él mindenki, saját nehéz helyzetének megoldási lehetőségei keresgélve.